

HOCA DEHHANİ

Hoca Dehhânî Divanı, Medine’de Arif Hikmet Bey Kütüphanesi’nde Mecmua-ı Devâvîn adıyla 251/811 numarada kayıtlı bir divan mecmuası içindedir. Eser, mürettep bir divan özelliği göstermez. Elimizdeki nüshada 2 kaside ve 97 gazel bulunmaktadır.

Daha önceki kaynakların büyük bir kısmında Anadolu Selçuklu hükümdarları I. Alâeddîn (saltanatı 1220-1237) veya III. Alâeddîn (saltanatı 1298-1302) döneminde yaşadığı söylenen Dehhânî XIV. yüzyılın ikinci yarısında Karamanoğlu Alâeddîn Ali Bey devrinde (ö. 1398) yaşamıştır.

Şeyhoğlu Mustafa, Ahmedî, Ahmed-i Dâî gibi şairlerin çağdaşıdır. Şair, 64. ve 84. numaralı gazellerinin makta beyitlerinde Anadolu sahasındaki şairlerden Şeyhoğlu (ö. 1414) ve Ahmedî (ö. 1412)’nin isimlerini zikreder. Hoca Dehhânî’nin yaşadığı tarihle de ilgili önemli bilgiler veren bu iki belge gazel, çağdaşı olan bu şairleri şiirde üstad kabul ettiğini ve onlarla nazireleştğini gösteren ifadeler içerir. Dehhânî, aşağıdaki “–ya düşer” redifli beyitte, kendisi söz meydanında papağan gibi şakımaya başlarsa kendisi gibi yetenekli bir şairi ancak Şeyhoğlu Mustafa’nın susturabileceğini, bu işin başkasına

düşmeyeceğini belirterek onu överBelge niteliğinde olan “düşmesün” redifli gazelin makta beytinde ise Dehhânî'nin Ahmedî'ye nazire yazmış olduğu anlaşılmaktadır.

Karamanoğlu Alâeddîn Ali Bey, şaire bir Selçuklu Şehnâmesi yazmasını emretmiştir. Hoca Dehhânî Fars dilinde yirmi bin beyit kadar Anadolu Selçuklularını anlatmıştır. Altı yüz beyit kadar da Karamanoğullarından bahsetmiştir. Ancak ömrü anılan eseri tamamlamaya yetmediği için *Şehnâme*, Yârcânî isimli başka bir şair tarafından tamamlanmıştır, Dehhânî'nin mezkur *Şehnâme*'sinin herhangi bir nüshasına tesadüf edilmemiştir. Şair, 1398 tarihinden önce vefat etmiştir.

ŞEYYAD HAMZA

Metin Akar “*Şeyyad Hamza Hakkında Yeni Bilgiler-I-II*”, Türklük Araştırmaları Dergisi, S.2, Yıl: 1986, s. 1-14 başlıklı makalesinde Ş. Hamza'nın 1348'de henüz hayatta olduğunu, muhtemelen XIII. yüzyılın son çeyreği ile XIV. yüzyılın ilk yarısında yaşamış bir şair olduğunu öne sürmüştür. Metin Akar bu makalenin ilkinde şairin yeni bulunan 50 beyitlik bir şiirini, ikincisinde de 4 ve 16 beyitlik iki şiirini tanıtmıştır. Yazar Milli Kütüphane'deki bir mecmuada bulunan söz konusu 50 beyitlik mersiye türündeki bu şiirin

şairin 14. yüzyılda yaşadığını kesin olarak ortaya koyduğunu, diğer iki şiirin de bu hükmü desteklediğini göstermiştir. Kaside nazım biçimiyle yazılmış ve muhteva olarak mersiye karakterindeki bu elli beyitlik manzumede H.749 tarihindeki bir veba salgınından söz edilmektedir. Rıfkı Melul Meriç Akşehir’de Şeyyad Hamza’nın kızına ait olduğu varsayılan mezar taşları bulmuştur ve bu taşlarda da vefat tarihi olarak 749 tarihi kayıtlıdır. Bu tarih M. 1348 yılına karşılık gelmektedir. Şiir bir mersiye olması ve mezar taşlarıyla şiirde geçen tarihin örtüşmesi bu mezar taşlarının Ş. Hamza’nın kızı Aslı Hatun’a ait olduğunun güçlü delilleridir. Dolayısıyla 749/1348’de Ş. Hamza hayattadır ve şiir yazmaktadır.

Metin Akar bu makalede ayrıca o güne kadar Şeyyad İsa’ya ait olduğu bilinen *Ahval-i Kıyamet* adlı eserin Şeyyad Hamza’ya ait olabileceğinden söz eder.